

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 22/2022 vp)

Valtiovarainministeriö kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Valtiovarainministeriö on ollut edustettuna positiivisen luottotietorekisterin perustamista koskevassa lainvalmistelussa. Positiivisen luottotietorekisterin perustamista koskevan hankkeen ministeriötasoinen ohjaus on vastuutettu valtiovarainministeriön kehittämis- ja hallintotoimintoon ja rekisteriviranomaisena tulisi ehdotuksen mukaan toimimaan valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluva Verohallinto. Tässä lausunnossa keskitytään tarkastelemaan positiivisen luottotietorekisterin perustamista rahoitusmarkkinanäkökulmasta.

Valtiovarainministeriö pitää positiivisen luottotietorekisterin perustamista tärkeänä hallituksen esityksen mukaisella tavalla. Rekisteri tulisi jatkossa olemaan olennainen osa modernia rahoitusmarkkinainfrastruktuuria luottoyhteiskunnassa ja keskeinen työkalu ylivelkaantumisen torjunnassa. Rekisteri tulisi ehdotetussa muodossaan palvelemaan niin luotonantoa kuin laajempaa rahoitusmarkkinoiden seurantaa, analysointia ja valvontaa.

Taloyhtiölainat

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, asunto-osakeyhtiörahoitukseen liittyviä huoneistokohtaisia taloyhtiölainaosuuksia ei ole ollut mahdollista sisällyttää tässä vaiheessa rekisterin tietosisältöön, koska tietoja ei ole tällä hetkellä käytännössä saatavilla.

Taloyhtiölainat muodostavat suomalaisten kotitalouksien velan rakenteesta merkittävän osan, jopa 11 prosenttia kotitalouksien kokonaisvelasta. Taloyhtiölainojen osuus kokonaisvelkaantumisesta on siten jopa hienoisesti suurempi kuin suomalaisten luottolaitosten myöntämien kulutusluottojen osuus (10 %). Keskimääräinen yhtiölainaosuus uudiskohteissa on kasvanut 2000-luvun alun hieman alle 32 prosentista vuoden 2020 lopun 64 prosenttiin. Vanhojen kohteiden osalta keskimääräiset yhtiölainaosuudet ovat myös olleet kasvussa vuoden 1999 aikaisesta 5,3 prosentista vuoden 2020 lopun 16,4 prosenttiin.

Taloyhtiölainojen ollessa kotitalouksien velkaantumisen rakenteessa olennainen tekijä, positiivista luottotietorekisteriä on ensiarvoisen tärkeää kehittää taloyhtiölainaosuuksien sisällyttämiseksi mukaan rekisterin tietosisältöön. Positiivisen luottotietorekisterin kehittäminen on tässä suhteessa riippuvainen parhaillaan käynnissä olevasta huoneistotietojärjestelmän jatkokehittämishankkeesta.

Yritysluotot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että positiiviseen luottotietorekisteriin sisällytettäisiin kaikki yksityishenkilöille myönnetty luotot riippumatta siitä, ovatko ne oikeudelliselta luonteeltaan kuluttajaluottoja vai muita luottosopimuksia, kuten yksityiselle elinkeinonharjoittajalle yritystoimintaansa varten myönnettyjä luottoja. Sekä ylivelkaantumisen estämistavoitteen että rahoitusmarkkinoiden tiedonkeruun näkökulmasta mahdollisimman laaja kattavuus on kannatettavaa.

Myöhemmissä vaiheissa olisi perusteltua harkita rekisterin jatkokehittämistä siten, että myös muut yritysluotot kuin luonnollisille henkilöille myönnetty luotot sekä niihin liittyvät takaus- ja vakuusvastuut tulisivat kattavammin rekisteröinnin piiriin. Tämä jatkokehitystarve on tunnustettu myös hallituksen esityksessä. Rekisterin perustamiseen liittyvä työmäärä ja kustannukset huomioiden on kuitenkin perusteltua edetä ensi vaiheessa hallituksen esityksen mukaisella tietosisällöllä.

Maksuviivetiedot

Hallituksen esityksen mukaan positiiviseen luottotietorekisteriin sisällytettäisiin tiedot yli 60 päivää kestäneistä maksuviiveistä ja vastaava tieto olisi niin ikään näkyvissä luottotietoraporteilta. Valtiovarainministeriö pitää näitä tietoja positiivisen luottotietorekisterin tavoitteiden ja hyödynnettävyyden kannalta olennaisina.

Pelkät velkamääriä ja luotonhoitomenoja koskevat tiedot ilman tietoa mahdollisista velvoitteiden hoitoon liittyvistä olennaisista viiveistä eivät anna riittävää kuvaa velallisen velvoitteista tämän hakiessa luottoja, mikä olisi omiaan selvästi heikentämään positiivisen luottotietorekisterin hyödyntämistä ylivelkaantumisen torjunnassa ja altistamaan harkitsemattomalle luotonotolle. Ehdotettua maksuviivetietojen 60 päivän aikarajaa voidaan pitää eräänlaisena kompromissina, eikä aikarajaa tulisi pidentää eduskuntakäsittelyssä.